

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§1-3

Εἰ μὴ συνήδη, ὦ βουλή, τοῖς κατηγοροῖς βουλομένοις ἐκ παντὸς τρόπου κακῶς ἐμὲ ποιεῖν, πολλὴν ἂν αὐτοῖς χάριν εἶχον ταύτης τῆς κατηγορίας· ἡγοῦμαι γὰρ τοῖς ἀδίκως διαβεβλημένοις τούτους εἶναι μεγίστων ἀγαθῶν αἰτίους, οἵτινες ἂν αὐτοὺς ἀναγκάζωσιν εἰς ἔλεγχον τῶν αὐτοῖς βεβιωμένων καταστῆναι. Ἐγὼ γὰρ οὕτω σφόδρα ἐμαυτῷ πιστεύω, ὥστ' ἐλπίζω καὶ εἴ τις πρὸς με τυγχάνει ἀηδῶς [ἢ κακῶς] διακείμενος, ἐπειδὴν ἐμοῦ λέγοντος ἀκούσῃ περὶ τῶν πεπραγμένων, μεταμελήσειν αὐτῷ καὶ πολὺ βελτίω με εἰς τὸν λοιπὸν χρόνον ἡγήσεσθαι. Ἀξιῷ δέ, ὦ βουλή, ἐὰν μὲν τοῦτο μόνον ὑμῖν ἐπιδείξω, ὥς εὖνους εἰμὶ τοῖς καθεστηκόσι πράγμασι καὶ ὥς ἠνάγκασμαι τῶν αὐτῶν κινδύνων μετέχειν ὑμῖν, μὴδὲν πῶ μοι πλέον εἶναι· ἐὰν δὲ φαίνωμαι περὶ τὰ ἄλλα μετρίως βεβιωκῶς καὶ πολὺ παρὰ τὴν δόξαν καὶ [παρὰ] τοὺς λόγους τοὺς τῶν ἐχθρῶν, δέομαι ὑμῶν ἐμὲ μὲν δοκιμάζειν, τούτους δὲ ἡγεῖσθαι χεῖρους εἶναι. Πρῶτον δὲ ἀποδείξω ὥς οὐχ ὑπευον οὐδ' ἐπεδήμουν ἐπὶ τῶν τριάκοντα, οὐδὲ μετέσχον τῆς τότε πολιτείας.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A1.

α. Να γράψετε τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «**Σωστό**», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «**Λάθος**», αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο (μονάδες 3) και να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή σας γράφοντας τις **λέξεις/φράσεις** του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν (μονάδες 3):

1. Ο Μαντίθεος δηλώνει ότι σε κάθε περίπτωση χρωστά ευγνωμοσύνη στους κατηγορούς του.
2. Ο Μαντίθεος ελπίζει πως όποιος νιώθει εχθρικά για αυτόν, θα αλλάξει γνώμη μετά την απολογία του.
3. Ο Μαντίθεος έχει την αξίωση να επικυρωθεί η εκλογή του, αν αποδείξει ότι έχει φιλικά αισθήματα προς τη δημοκρατία και ότι έχει αναγκαστεί να συμμετέχει στους ίδιους κινδύνους με τους βουλευτές.

β. Να απαντήσετε τις παρακάτω ερωτήσεις:

1. «**οἵτινες ἂν αὐτοὺς ἀναγκάζωσιν εἰς ἔλεγχον τῶν αὐτοῖς βεβιωμένων καταστῆναι**»: Σε ποιους αναφέρεται ο Μαντίθεος με την αντωνυμία «**οἵτινες**»; (μονάδες 2)

2. «οὐδὲ μετέσχον τῆς τότε πολιτείας»: Σε ποια «πολιτεία» αναφέρεται ο Μαντίθεος; (μονάδες 2)

Μονάδες 10

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Διονύσιος Ἀλικαρνασσεύς, *Περὶ τῶν ἀρχαίων ῥητόρων*, Λυσίας, 17

Στο ἔργο του Διονυσίου *Περὶ τῶν ἀρχαίων ῥητόρων* (ὕπομνηματισμοί), που δεν ἔχει διασωθεῖ ολόκληρο, φαίνεται πως ανήκαν πραγματείες για σημαντικούς αττικούς ῥήτορες, μεταξύ των οποίων και ο Λυσίας. Στο συγκεκριμένο απόσπασμα, ο Διονύσιος προβαίνει σε θετική αξιολόγηση των προοιμίων των δικανικών λόγων του Λυσία.

Παρατηρῶ ἀκόμα ὅτι ὁ ῥήτορας χρησιμοποιεῖ ὅλους τοὺς τρόπους που προτείνουν τα ρητορικά εγχειρίδια για τὸ προοίμιο καὶ που απαιτοῦν οἱ περιστάσεις. Ἄλλες φορές ἀρχίζει στο πρῶτο πρόσωπο με αὐτο῔παινο, ἄλλοτε με κατηγορίες για τὸν ἀντίδικο, ἀντικρούοντας ἀρχικά τις κατηγορίες εἰς βάρος του, ἀν τύχει νὰ ἔχει κατηγορηθεῖ πρῶτος. Μερικὲς φορές κερδίζει τὴν εὐνοία των δικαστῶν στο πρόσωπό του καὶ σὴν ὑπόθεση, ἐπαινῶντας καὶ κολακεύοντάς τους. Ἄλλοτε υποδεικνύει τὴ δική του μειονεκτικὴ θέση καὶ τὴν πλεονεκτικὴ θέση του ἀντιδίκου του καὶ ὅτι ὁ ἀγὼνας μεταξύ τους εἶναι ἀνίσος. Κάποιες φορές παρουσιάζει τὴν ὑπόθεσή του ὡς κοινὸν ενδιαφέροντος, σημαντικὴ για ὅλους καὶ τέτοια που ἀξίζει τὴν προσοχή των δικαστῶν, ἢ γενικά ἐπινοεῖ οποιοδήποτε ἄλλο ἐπιχείρημα που μπορεῖ νὰ ὠφελήσει τὸν ἴδιο καὶ νὰ μειώσῃ τὸν ἀντίδικό του.

Μτφρ. Φιλολογικὴ Ομάδα «Κάκτου»

B4. Νὰ ἐπιλέξετε ἀπὸ τὴ στήλη Β γιὰ καθεμιά ἀρχαιοελληνικὴ λέξη τῆς στήλης Α τὴν **ορθή σημασία** τῆς σύμφωνα με τὸ ἀρχαῖο διδαγμένο κείμενο:

Α	Β
1. <i>βουλομένοις</i>	α. σκέφτομαι β. θέλω
2. <i>αίτιους</i>	α. υπεύθυνοι β. ἀνεύθυνοι
3. <i>ἐπιδείξω</i>	α. ἐπιδεικνύομαι β. ἀποδεικνύω

4. Αξιῶ	α. είμαι άξιος β. έχω την αξίωση
5. δέομαι	α. παρακαλώ β. φοβάμαι

Μονάδες 10

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Δημοσθένης, Κατ' Αριστογείτονος Α' §§15-17.4

(έκδ. του Butcher, S.H. Οξφόρδη: Clarendon Press, 1907, ανατ. 1966)

Στον λόγο αυτό ο Αριστογείτονας κατηγορείται ότι, αν και οφειλέτης προς το κράτος, ασκεί κανονικά τα πολιτικά του δικαιώματα ενώπιον της Εκκλησίας. Αφού επισημάνθηκε η ευθύνη των δικαστών να διατηρήσουν με την απόφασή τους την αξιοπιστία και το κύρος τους, καθώς η ενοχή του κατηγορουμένου είχε ήδη αποδειχτεί, ο ομιλητής εκθέτει τη στάση του Αριστογείτονα απέναντι στους νόμους της πόλεως.

Ἄπας ὁ τῶν ἀνθρώπων βίος, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κἄν μεγάλην πόλιν οἰκῶσι κἄν μικράν, φύσει καὶ νόμοις διοικεῖται. **Τούτων δ' ἡ μὲν φύσις ἐστὶν ἄτακτον καὶ κατ' ἄνδρ' ἴδιον τοῦ ἔχοντος, οἱ δὲ νόμοι κοινὸν καὶ τεταγμένον καὶ ταυτό πᾶσιν.** Ἡ μὲν οὖν φύσις, ἃν ἦ πονηρά, πολλάκις φαῦλα βούλεται· διόπερ τοὺς τοιούτους ἐξαμαρτάνοντας εὐρήσετε. Οἱ δὲ νόμοι τὸ δίκαιον καὶ τὸ καλὸν καὶ τὸ συμφέρον βούλονται, καὶ τοῦτο ζητοῦσιν, καὶ ἐπειδὴν εὐρεθῇ, κοινὸν τοῦτο πρόσταγμ' ἀπεδείχθη, πᾶσιν ἴσον καὶ ὅμοιον, καὶ τοῦτ' ἔστι νόμος. Ὡ πάντας πείθεσθαι προσήκει διὰ πολλά, καὶ μάλισθ' ὅτι πᾶς ἐστὶ νόμος εὖρημα μὲν καὶ δῶρον θεῶν, δόγμα δ' ἀνθρώπων φρονίμων, ἐπανόρθωμα δὲ τῶν ἐκουσίων καὶ ἀκουσίων ἀμαρτημάτων, πόλεως δὲ συνθήκη κοινή, καθ' ἣν πᾶσι προσήκει ζῆν τοῖς ἐν τῇ πόλει. Ἀλλὰ μὴν ὅτι νῦν Ἀριστογείτων τοῖς μὲν τῆς ἐνδείξεως δικαίοις ἅπασιν ἐάλωκεν, ἕτερος δ' οὐδὲ εἷς ἔστιν ἀνεκτὸς αὐτῷ λόγος, περὶ τούτων ῥάδιον διδάξαι.

τὸ δόγμα: η γνώμη, η απόφαση

ἡ ἔνδειξις: η υποβολή καταγγελίας εναντίον κάποιου

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ἄπας ὁ τῶν ἀνθρώπων ... καὶ τοῦτ' ἔστι νόμος».

Γ4.

α. Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων-φράσεων του κειμένου:

ὁ βίος: είναι ..... στο .....

φαῦλα: είναι ..... στο .....

πείθεσθαι: είναι ..... στο .....

φρονίμων: είναι ..... στο .....

τοῖς ἐν τῇ πόλει: είναι ..... στο .....

(μονάδες 5)

β. «*Τούτων δ' ἡ μὲν φύσις ἐστὶν ἄτακτον καὶ κατ' ἄνδρ' ἴδιον τοῦ ἔχοντος, οἱ δὲ νόμοι κοινὸν καὶ τεταγμένον καὶ ταυτό πᾶσιν*»: Στο παραπάνω απόσπασμα ο ομιλητής διακρίνει τη φύση από τον νόμο και τους αποδίδει συγκεκριμένες ιδιότητες. Να εντοπίσετε τους όρους της περιόδου με τους οποίους δηλώνονται αυτές (σε καθεμία από τις δύο περιπτώσεις) και να τους αναγνωρίσετε συντακτικά. (μονάδες 5)

Μονάδες 10